

سخن سردبیر

عباس منوریان

استاد، گروه خط‌مشی‌گذاری و اداره امور عمومی، دانشکده مدیریت دولتی و علوم سازمانی، دانشکدگان مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: amonavar@ut.ac.ir

مدیریت و توسعه اجتماعی؛ از تولید دانش تا حل مسائل حکمرانی

در دهه‌های اخیر، جوامع بشری با تحولات شتابانی در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فناوری، سیاسی و فرهنگی مواجه بوده‌اند. این تحولات، ضمن ایجاد فرصت‌های نوین برای توسعه، پیچیدگی مسائل عمومی را نیز به‌طور قابل توجهی افزایش داده است. دیگر نمی‌توان مسائل اجتماعی را با رویکردهای سنتی، بخشی و تک‌بعدی تحلیل یا مدیریت کرد؛ بلکه حل مسائل عمومی مستلزم بهره‌گیری از حکمرانی هوشمند، خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد، مدیریت مشارکتی و تعامل مستمر میان دولت، دانشگاه، بخش خصوصی و جامعه مدنی است. در چنین شرایطی، تولید دانش علمی زمانی ارزش واقعی خود را آشکار می‌سازد که بتواند به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری، ارتقای کارآمدی نهادهای عمومی و افزایش رفاه اجتماعی منجر شود.

امروزه توسعه اجتماعی صرفاً به معنای رشد شاخص‌های اقتصادی یا افزایش درآمد سرانه نیست؛ بلکه توسعه، فرآیندی چندبعدی است که عدالت اجتماعی، سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی، اعتماد عمومی، مشارکت شهروندان، کیفیت حکمرانی، پایداری محیط‌زیست، نوآوری، تاب‌آوری اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی را نیز در بر می‌گیرد. تحقق چنین توسعه‌ای بدون برخورداری از نظام مدیریتی کارآمد، سیاست‌گذاری علمی و نهادهای پاسخگو امکان‌پذیر نخواهد بود. از این‌رو، مدیریت و توسعه اجتماعی رابطه‌ای دوسویه و مکمل با یکدیگر دارند؛ مدیریتی که فاقد نگاه توسعه‌ای باشد، در چرخه روزمرگی گرفتار خواهد شد و توسعه‌ای که از مدیریت علمی و کارآمد بهره نبرد، از دستیابی به اهداف بلندمدت باز خواهد ماند.

استناد: منوریان، عباس (۱۴۰۴). مدیریت و توسعه اجتماعی؛ از تولید دانش تا حل مسائل حکمرانی. مدیریت و توسعه اجتماعی، ۱ (۱)، ۳-۱.

DOI: <http://doi.org/><https://www.journalmsd.ir>

ISSN-L: 3116-1774

ناشر: دانشگاه اسوه معاصر

© «حق نشر (کپی رایت) و کلیه حقوق انتشار برای نویسندگان محفوظ است.»

یکی از ویژگی‌های برجسته عصر حاضر، گذار از مدیریت مبتنی بر تجربه صرف به مدیریت مبتنی بر داده، شواهد و تحلیل‌های علمی است. پیشرفت‌های فناوری اطلاعات، هوش مصنوعی، کلان داده‌ها، تحلیل‌های پیش‌بینانه و حکمرانی دیجیتال، ظرفیت‌های بی‌سابقه‌ای برای ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری عمومی فراهم ساخته‌اند. در عین حال، این تحولات، پرسش‌های تازه‌ای درباره اخلاق، عدالت، شفافیت، امنیت داده‌ها و پاسخگویی نظام‌های حکمرانی مطرح کرده‌اند. بنابراین، توسعه فناوری زمانی به توسعه اجتماعی منجر خواهد شد که در چارچوب ارزش‌های انسانی، اصول حکمرانی مطلوب و ملاحظات اخلاقی هدایت شود.

تجربه کشورهای موفق نشان می‌دهد که کیفیت نهادهای حکمرانی، مهم‌ترین سرمایه توسعه پایدار محسوب می‌شود. حکمرانی مطلوب بر اصولی همچون قانون‌مداری، پاسخگویی، شفافیت، مشارکت، عدالت، اثربخشی، کارایی، مسئولیت‌پذیری و آینده‌نگری استوار است. در چنین الگویی، سیاست‌های عمومی نه بر پایه حدس و گمان، بلکه بر مبنای شواهد علمی، ارزیابی مستمر، تحلیل پیامدها و مشارکت ذی‌نفعان طراحی و اجرا می‌شوند. این رویکرد، ضمن افزایش اعتماد عمومی، زمینه ارتقای سرمایه اجتماعی و مشروعیت تصمیمات را نیز فراهم می‌سازد.

دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی در این میان نقشی بی‌بدیل بر عهده دارند. رسالت دانشگاه تنها تولید مقاله یا توسعه مرزهای دانش نیست؛ بلکه دانشگاه باید به نهادی مسئله‌محور، اثرگذار و مسئولیت‌پذیر در قبال جامعه تبدیل شود. پژوهش زمانی اثربخش خواهد بود که بتواند برای مسائل واقعی کشور راه‌حل‌های عملی، قابل اجرا و مبتنی بر شواهد ارائه دهد. از این رو، تقویت ارتباط میان دانشگاه، دستگاه‌های اجرایی، صنعت، سازمان‌های مردم‌نهاد و جامعه، ضرورتی انکارناپذیر برای تحقق توسعه پایدار است.

در فضای علمی امروز، مجلات تخصصی نیز صرفاً رسانه انتشار یافته‌های پژوهشی نیستند؛ بلکه بخشی از نظام حکمرانی دانش به‌شمار می‌آیند. مجلات علمی می‌توانند با هدایت جریان‌های پژوهشی، شناسایی مسائل نوظهور، ترویج پژوهش‌های میان‌رشته‌ای، ارتقای کیفیت روش‌شناسی تحقیقات و ایجاد تعامل میان پژوهشگران و سیاست‌گذاران، نقش مهمی در توسعه علمی و اجتماعی ایفا کنند. هر مقاله علمی، اگر بر پایه روش‌شناسی دقیق، تحلیل عمیق و مسئله‌ای واقعی شکل گرفته باشد، می‌تواند حلقه‌ای از زنجیره حل مسائل کشور باشد.

فصلنامه «مدیریت و توسعه اجتماعی» با چنین رویکردی تلاش می‌کند بستری برای گفت‌وگوی علمی میان استادان، پژوهشگران، مدیران، سیاست‌گذاران و دانشجویان فراهم آورد. این فصلنامه بر آن است که با انتشار پژوهش‌های اصیل، کاربردی و نوآورانه، به ارتقای دانش مدیریت، بهبود نظام حکمرانی، توسعه سیاست‌گذاری عمومی و تقویت ظرفیت‌های اجتماعی کشور یاری رساند.

استقبال از پژوهش‌های میان‌رشته‌ای، روش‌های نوین تحقیق، مطالعات تطبیقی، تحلیل‌های سیاستی و پژوهش‌های مسئله‌محور، از اولویت‌های این نشریه خواهد بود.

شماره حاضر نیز مجموعه‌ای از مقالاتی را در حوزه‌های متنوع مدیریت، حکمرانی، توسعه اجتماعی، سیاست‌گذاری عمومی، مدیریت منابع انسانی، تحول دیجیتال، نوآوری سازمانی، مسئولیت اجتماعی، توسعه پایدار و سایر موضوعات مرتبط ارائه می‌کند. امید است یافته‌های این پژوهش‌ها بتوانند علاوه بر غنای ادبیات علمی، در بهبود تصمیم‌سازی‌ها، ارتقای کیفیت مدیریت سازمان‌ها و طراحی سیاست‌های عمومی اثربخش نیز مورد استفاده قرار گیرند.

بی‌تردید آینده توسعه ایران بیش از هر زمان دیگری به کیفیت سرمایه انسانی، توان علمی دانشگاه‌ها، کارآمدی نظام مدیریتی، سرمایه اجتماعی و ظرفیت یادگیری نهادی وابسته است. عبور از چالش‌های پیچیده امروز، مستلزم تغییر نگرش از مدیریت واکنشی به مدیریت آینده‌نگر، از تصمیم‌گیری شهودی به تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد، و از اداره بخشی به حکمرانی شبکه‌ای و مشارکتی است. تحقق این تحول نیازمند تعامل مستمر میان علم، سیاست و عمل است؛ تعاملی که می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری سیاست‌های عمومی اثربخش، توسعه متوازن و افزایش رفاه اجتماعی باشد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه نویسندگان، داوران، اعضای هیئت تحریریه، مشاوران علمی و همکاران اجرایی فصلنامه که با دانش، تجربه و تعهد خود در ارتقای کیفیت علمی این نشریه نقش‌آفرینی می‌کنند، صمیمانه قدردانی نمایم. امید است «فصلنامه مدیریت و توسعه اجتماعی» بتواند با اتکال به اصول اخلاق پژوهش، استقلال علمی، داوری دقیق و انتشار پژوهش‌های نوآورانه، سهمی مؤثر در گسترش مرزهای دانش مدیریت، ارتقای کیفیت حکمرانی و تحقق توسعه پایدار کشور ایفا کند و به مرجعی معتبر برای اندیشمندان، مدیران و سیاست‌گذاران تبدیل شود.